

(ข)

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีพื้นบ้าน เป็นวิทยาการที่ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นคิดค้นขึ้น เพื่อมุ่งประโยชน์ในทางปฏิบัติเป็นรูปธรรมยิ่งกว่าทฤษฎี การคิดค้นขึ้นเกิดจากความรู้ที่ได้จากการสังเกต ค้นคว้าจากการประจักษ์ทางธรรมชาติ และนำมาจัดระเบียบให้เกิดความเรียบง่าย แล้วชาวบ้านได้นำความรู้ที่ได้นั้นมาประยุกต์ใช้อย่างมีศิลปะหรือมีความชาญฉลาดในวิถีชีวิตของพวกเขา

เทคโนโลยีพื้นบ้านอันเป็นประดิษฐกรรมต่าง ๆ ช่วยให้มีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตของชาวเกษตรกรอีสาน มีคุณค่าทางงานออกแบบ ทางงานศิลปะ ทัศนกรรม ทางความมีเอกลักษณ์ของตัวเอง และทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเก็บข้อมูลเชิงวิชาการออกแบบ ศึกษาและบ่งชี้ถึงคุณค่าด้านต่าง ๆ เสนอแนะการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านในปัจจุบันและอนาคต การสำรวจวิจัยได้เลือกจังหวัดกรณีศึกษา คือ จ.ขอนแก่น จ.นครราชสีมา จ.สุรินทร์ จ.ศรีสะเกษ จ.อุบลราชธานี

การสำรวจเทคโนโลยีพื้นบ้านในสังคมเกษตรกรรมอีสาน ได้ศึกษาเครื่องมือและกรรมวิธีการผลิต ดังนี้

1. เครื่องมือและการทอเครื่องนุ่งห่ม
 - 1.1 การทอผ้าฝ้าย
 - 1.2 การทอผ้าไหม
2. เครื่องมือช่วยทุ่นแรงในการเกษตร
 - 2.1 หีบอ้อย
 - 2.2 เครื่องสีข้าว
 - 2.3 คันไถ
3. เครื่องมือช่วยจับสัตว์เพื่อนำมาบริโภค
 - 3.1 เครื่องมือจับสัตว์บก
 - เลือดบตุต
 - ฟาลัน

(ค)

- ด้วงแย้
- เครื่องดักงู

3.2 เครื่องมือจับสัตว์น้ำ

- ตุ่มดักปลา
- จัน

3.3 เครื่องมือจับนก

- แร้ว
- ตังบาน

4. ยานพาหนะ

4.1 เกวียน

5. เครื่องโลหะ

5.1 การหล่อโลหะเครื่องทองเหลือง บ. ปะอาว จ. อุบลราชธานี

บทสรุปของการสำรวจวิจัยพบว่า ประดิษฐกรรมบางชนิดได้เลิกผลิตและเลิกใช้ไปแล้ว เพราะการเปลี่ยนแปลงไปของกระแสโลก เช่น เกวียน หีบอ้อย เครื่องสีข้าว อุปกรณ์ทางการเกษตรบางชนิด เป็นต้น แต่ประดิษฐกรรมบางอย่างก็ยังใช้อยู่ ซึ่งมีความจำเป็นยิ่งต่อชุมชน เช่นเครื่องมือในการทอผ้า เครื่องมือในการจับสัตว์น้ำ เครื่องมือในการทำเครื่องทองเหลือง แบบแทนที่ซี่ผึ้ง เป็นต้น การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นความมีคุณค่าของเทคโนโลยีพื้นบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะฟื้นฟูความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ชุมชนชาวอีสาน ในยุคโลกาภิวัตน์นี้

Abstract

Local Technology is the Knowledge that villagers in each local area use in practice rather than study in theory.

Innovation come form Knowledge discovered by observation of nature and skillfully. The local people they apply their way of life. There are many kinds of local technologies. The innovation they bring helps to ease the life of farmer in northeast region, has value of art-handicraft designation, have a identity of itself, and helps the cultures progress.

The objective of the research is to collect data about designation knowledge, study and point to value in many side. The study should Contribute to the way of life of the local people at present and in the Future.

The survey will research selected case in following province :
Khon Kaen, NaKonRatchasima, Srisaket, Surin and UbonRatchathani.

Local technology of agricultural society in northeast survey about instruments and Production processes as following:

1. Weaving process and equipment
 - 1.1 Cotton weaving
 - 1.2 silk weaving
2. Agricultural equipment
 - 2.1 sugar cane press
 - 2.2 rice mill
 - 2.3 *Kan-So*
3. Animal catching for consuming equipment
 - 3.1 land animal catching equipment
 - *Suer-Tob-Tud*
 - *Fa-Lan*

(๑)

- *Fa-Lan*
- *Duang-Yae*
- snake trap

3.2 Fishery equipment

- *Tum*
- Trap

3.3 Bird catching equipment

- snare
- *Tang-bann*

4. Vehicle such as

4.1 cart

5. Metal Materials such as

5.1 brass material making instrument at *Pa-Aw* village,
UbonRatchathani province.

The survey showed that some kinds of innovations have now stopped production and use. Because of industrialization in the world, equipment such as the cart, sugar cane press, rice mill and other kinds of agriculture instruments, are not now used. But some kind of equipment is still used and is necessary for the local community. Examples are weaving and fishery equipment and instrument for making brass materials by lost wax process etc.

This research shows the value of local technology. It is very important for the progress of communities in northeast region during Globalization period.